

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമാൻ വേംകടനാഥാർയഃ കവിതാർക്കികകേസരീ |

വേദാന്താചാർയവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

കവിതാർക്കികസിംഹ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്ര
ശ്രീമദ്വേദാന്തദേശിക വിരചിതം മഹാകാവ്യം

|| യാദവാഭ്യുദയഃ ||

|| തൃതീയഃ സർഗ്ഗഃ ||

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness *śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam*

*This was typeset using skt and T_EX for Malayalam.

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥ ॥ തൃതീയഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥ ജഗന്തി ബഭൂവുരനാവിലാ-
ന്യതിമിരാ ഹരിതഃ പ്രചകാശിരേ |
അഭജദേവ നിശാ ദിവസശ്രിയം
ജനനഭാജിനി ദേവദിവാകരേ || 3.1 ||

നന്യതുരപ്സരസോ ദിവി നന്ദിതാഃ
കിമപി ഗീതമഗീയത കിന്നരൈഃ |
ശ്രുതിസുഖൈസ്സമതോഷയത സ്വനൈഃ
അമരദുന്ദുഭിരാനകദുന്ദുഭിഃ || 3.2 ||

ദശസു തത്ര ദിശാസ്വശരീരിണീ
ജയജയേതി ബഭൂവ സരസ്വതീ |
അജിതമേകമഗോചരയത് സ്വയം
സ്വരസവ്യത്തിരസാവസുരാന്തകം || 3.3 ||

അനതിവേലസമീരണചോദിതൈഃ
ശിശിരശീകരശീഭരിതാംബരൈഃ |
ജലധരൈരഭിതോ ദിവി ദധനേ
സുരഗജൈരിവ സുചിതമംഗലൈഃ || 3.4 ||

വവുരഥോ മരുതസ്ത്രിദശാംഗനാ-
വദനസൗരഭസാരഭൃതഃ ശുഭാഃ |
മുദിതനിർജ്ജരമുക്തസുരദ്രുമ-
പ്രസവവൃഷ്ടിമധുദ്രവമേദുരാഃ || 3.5 ||

മധുരിപോരവതാരമഹോത്സവേ
മുമുദിരേ മധുരാപുരദേവതാഃ |

യദഭിഗന്തരി ഭക്തജനേ വരം
ദദുരശേഷമതന്ദ്രിതചേതസഃ || 3.6 ||

അവദധാനധിയോ മൂനയസ്തദാ
യദനധീതമധീതവദഞ്ജസാ |
നിഗമജാതമശേഷമവേക്ഷ്യ തത്
നിരവിശന്നിവ മുക്തിമയീം ദശാം || 3.7 ||

പ്രസദനം ശരദാഗമസംഭവം
നഭസി മാസി നഭീഭിരുപാദഭേ |
മഹിതയോഗവിദാം മതിഭിഃ സമം
ശ്രുതിഭിരപ്യനുപപ്ലവനീതിഭിഃ || 3.8 ||

നിഖിലചേതനമാനസ നിസ്സ്യതാഃ
കലുഷതാഃ സമുദേത്യ കില ക്ഷണാത് |
വിവിശൂരംഭ ഇവ സ്വയമാപഗാഃ
ജലനിയേരിവ ഭോജപതേർമ്മനഃ || 3.9 ||

അസുരവീരഗൃഹാണി പൃഥഗ്വിധൈഃ
അശുഭശംസിഭിരാനശിരേ മുഹൂഃ |
അമരരാജപുരേഷു ജ്ജ്യംഭിരേ
ശുഭനിമിത്തശതാനി പുനഃ പുനഃ || 3.10 ||

ചരമതശ്ച ഗുണാദിവ ദേവകീ-
പതിരമുച്യത ശൃങ്ഖലതഃ സ്ഥിരാത് |
നിഖിലബന്ധനിവർത്തകസന്നിധൗ
വിഗലനം നിഗലസ്യ കിമദ്ഭൂതം || 3.11 ||

ഉദിതമാത്മനി ദേവകസംഭവാ
ദനുജഭേദനമംകഗതം ദധൗ |
കമഭി കാഞ്ചനഭൂഭൃദധിത്യകാ
ഹരിഹയോപലശൃങ്ഗമിവാദ്ഭൂതം || 3.12 ||

വിധൃതശംഖരഥാംഗഗദാംബുജഃ
 ശബലിതഃ ശുഭയാ വനമാലയാ |
 പിതൂരസൂത മുദം പൃഥുകസ്തദാ
 ജലധിഡിംബനീഭോ ജനനീധൃതഃ || 3.13 ||

പിതരമബ്ജഭൂവാമനപായിനം
 പ്രിയതമാംകഗതം പരിപശൃതാ |
 സ വിഭൂരാനകദുന്ദുഭിനാ മഹാൻ
 അവിതമൈഃ സ്വഗുണൈരഭിതുഷ്ടുവേ || 3.14 ||

പ്രണിപതാമി ഭവന്തമനന്യധീഃ
 അഖിലകാരണമാശ്രിതതാരണം |
 അനുഗമാദനിദ്രസ്വഥമാ ഗിരഃ
 കിമപി യത്പദമേകമധീയതേ || 3.15 ||

വിഷമകർമ്മവിപാകപരമ്പരാ-
 വിവശവൃത്തിഷു ദേഹിഷു ദുസ്തരം |
 കരുണയാ തവ ദേവ കടാക്ഷിതാഃ
 കതിചിദേവ തരന്തി ഭവാർണ്ണവം || 3.16 ||

ത്വദനുഭാവമഹോദധിശീകരൈഃ
 അവശപാതിഭിരാഹിതശക്തയഃ |
 അവധിഭേദവതീമുപഭൂജ്ജതേ
 സ്വപദസമ്പദമബ്ജഭവാദയഃ || 3.17 ||

ശ്രുതികിരീടശുഭാശ്രയവിഗ്രഹഃ
 പരമസത്ത്വനിധിഃ പ്രതിപദ്യസേ |
 ജഗദനുഗ്രഹമാരുതചോദിതോ
 വിവിധരുപതരംഗവികൽപനാം || 3.18 ||

ത്വയി ന ദേവ യദായതതേ ന തത്
 ജഗതി ജംഗമമന്യദഥാപി വാ |

ഇതി മഹിമ്നി തവ പ്രമിതേ പരം
വിഭജനേ വിവിധൈഃ സ്ഥിതമാഗമൈഃ || 3.19 ||

അഖിലലോകപിതൃസ്തവ പുത്രതാം
അഹമയാചമനന്യമനോരഥഃ |
വരദ വാഞ്ചിതദാനധൃതവ്രതേ
ത്വയി തദേവമയത്ഥമപചൃത || 3.20 ||

അവനിഭാരനിരാകരണാർത്ഥിനാം
ക്രതുഭുജാമഭിലാഷമവന്ധ്യയൻ |
ജിതരിപുണി ബഹുനി ദയാനിയേ
വിഹരണാനി വിധാതുമിഹാർഹസി || 3.21 ||

ദനുജമോഹനദോഹലിനാ ത്വയാ
സഹജലാഞ്ചരനസംവരണം ക്ഷമം |
തദധുനാ ശമയൻ മമ സാധസം
യവനികാമധിഗച്ഛര യഥേപ്സിതം || 3.22 ||

ഇതി സഭീതമവേക്ഷ്യ ദയാനിയഃ
സ്ഥിതമുഖോ വസുദേവമഭാഷത |
ത്വമസി മേ ജനകഃ കിമിഹാനൃഥാ
കിമപി താത മുധാ കഥിതം ത്വയാ || 3.23 ||

ഇയമമർത്ത്യപിതൃസ്തവ ഗേഹിനീ
ദിവിഷദാം ജനനീ മമ ചാനഘാ |
അഭിമതം യുവയോരനവഗ്രഹം
സമയഭാവി മയൈവ സമർത്ഥ്യതേ || 3.24 ||

യദി ബിഭേഷി ഭജാമി മനുഷ്യതാം
അഥ ച മാം നയ നന്ദഗൃഹം ക്ഷണാത് |
ദുഹിതരം ച സമാനയ തസ്യ താം
ഗതഭയോ ഭവ ദുരഗതേ മയി || 3.25 ||

അഥ നിശമ്യ നിയോഗമഭംഗുരം
 മധുജിതോ മധുരാക്ഷരമന്ഥരം |
 ഹിതമിദം പ്രതിപദ്യ തമാദദേ
 ഗുരുതരം കൃപയാ ലധുതാം ഗതം || 3.26 ||

തുഹിനഭാനുഭിവാകരലോചനം
 നിഗമനിഃശ്വസിതം സ്വസുതസ്യ തത് |
 അനുബഭൂവ മുഹൂർമ്മുഹുരാദരാത്
 അനഘമാനനമാനകദുന്ദുഭിഃ || 3.27 ||

ശ്രുതിസുഗന്ധിതദാനനചന്ദ്രികാ-
 മുഷിതമോഹതമാ മുനിസന്നിഭഃ |
 അധിജഗാമ സ തന്മയതാം ക്ഷണാത്
 അനിമിഷത്വമുത പ്രതിസന്ദധേ || 3.28 ||

ജിഗമിഷുഃ സ ദിശോ ദശ യാദവഃ
 സക്യദവൈക്ഷത സാധ്യസവിഹ്വലഃ |
 അനഘവൈഭവമർഭകമുദ്വഹൻ
 അമിതഗൃപ്തിനിരുദ്ധഗതൗ ഗൃഹേ || 3.29 ||

വിജഘടേ സഹസൈവ കവാടികാ
 വ്രജമഥ വ്രജതോ യദുഭൃത്യതഃ |
 ഉപലകൽപമശേരത രക്ഷകാഃ
 സരണിമാദിദിശൂർഗൃഹദേവതാഃ || 3.30 ||

ക്ഷരദസൂനിവ യാമികരക്ഷകാൻ
 മുഷിതമഞ്ജുഗിരഃ ശുകശാരികാഃ |
 യദുകുലേന്ദുരപശ്യദമീലിതാൻ
 പരിജ്ഞാനപി ചിത്രഗതാനിവ || 3.31 ||

ഉപയതോ വിശിഖാം സദനാന്തരാത്
 കുവലയാഭകുമാരതനുത്പിഷാ |

ശ്രമഖോപലമേചകയാ ദ്രുതം
ശമിതസന്തമസാ ഹരിതോ ബഭൂഃ || 3.32 ||

ശ്രുതിമയോ വിഹഗഃ പരിതഃ പ്രഭൂഃ
വ്യചരദാശു വിധൂതനിശാചരഃ |
അനുജഗാമ ച ഭൂധരപന്നഗഃ
സ്ഫുടഹണാമണിഭീപഗണോഭവഃ || 3.33 ||

ദിനകരോപമഭീധിതിഭിസ്തദാ
ദനുജദേഹവിദാരണദാരുണൈഃ |
പരിഗതഃ കില പഞ്ചഭിരായുധൈഃ
യദുപതിഃ പ്രജഹാവസഹായതാം || 3.34 ||

പ്രഗുണമിന്ദുനിവേദിതപദ്ധതിഃ
യദുകുലേന്ദുരഥോ യമുനാനഭീം |
പരമപുരുഷമക്ഷതപൗരുഷഃ
പതഗരാജ ഇവാശു വഹൻ യയൗ || 3.35 ||

തനുതരംഗപൃഷ്ഠകണശീതലഃ
സുരഭികൈരവസൗഹൃദവാസിതഃ |
അഭിസമേതമസേവത മാരുതോ
യമുനയാ പ്രഹിതോ യദുപുംഗവം || 3.36 ||

പവനകമ്പിതപല്ലവപാണികാ
പ്രഹിതപുഷ്പഭരാ പദവീമുഖേ |
ഉപജുഹാവ കില ഭ്രമരസ്വനൈഃ
യദുപതിം യമുനോപവനസ്ഥലീ || 3.37 ||

നിമിഷിതാസിതനീരജലോചനാ
മുകുലിതാബ്ജമുഖീ സവിതുഃ സുതാ |
ലലിതഭീനരഥാംഗയുഗന്ധനാ
കുഹകദൈന്യമശോചദിവ പ്രഭോഃ || 3.38 ||

വികചകൈരവതാരകിതാകൃതിം
 തന്നുമതീമിവ ശാരദയാമിനീം |
 ത്വരിതമംബുനിയേരഭിസാരികാം
 തരിതുമൈഹത സത്യസമീഹിതഃ || 3.39 ||

ഭവതി കിം നു ഭവിഷ്യതി വാ കിമി-
 ത്യനവധാരിതശൗരിവിഹാരയാ |
 ചകിതയേവ വിരോചനകന്യയാ
 വിധുതവീചികരം കില വിവൃഥേ || 3.40 ||

ഘനതമഃപരിപാകമലീമസൈഃ
 ഗുരുഭിരുർമ്മിഗണൈരനുപപ്ലുതഃ |
 അതിതതാര ദിനാധിപതേഃ സുതാം
 അനഘയോഗമനാ ഇവ സംസൃതിം || 3.41 ||

യദുപതേർയമുനാ ത്വരിതം യതഃ
 പ്രതിയതശ്ച സമർപ്പിതപദ്ധതിഃ |
 സ്വയമമർത്യമദാവലമജ്ജനീ
 ചരണലംഘ്യജലാ സമജായത || 3.42 ||

അജനി പശ്ചിമതോ ഭൃശമുന്നതാ
 രവിസുതാ പുരതഃ സ്ഥലശേഷിതാ |
 അധിരുരോഹ പദം കിമസൗ ഹരേഃ
 പ്രതിയയൗ യദി വാ പിതരം ഗിരിം || 3.43 ||

അകൃതസേതുമനാകലിതപ്ലവാം
 ജനനസിന്ധുദ്യുദ്ധപ്ലവമുദ്രഹൻ |
 രവിസുതാമതിലംഘ്യ രമാപതിം
 സപദി ഘോഷസമീപമുപാനയത് || 3.44 ||

അഥ കയാചന കാരണനിദ്രയാ
 വിവശസുപ്തജനം വ്രജമാവിശത് |

ധനദപത്തനസമ്പദി യത്ര സാ
സ്വസുതമഗ്ന്യമസുയത രോഹിണീ || 3.45 ||

ഉപഗതേ വസുദേവസുതേന്തികം
നരകവൈരിണി നന്ദകുടുംബിനീ |
അരണിസംഭവപാവകസംഗമാത്
അഭജതാധരവേദിരിവ ശ്രിയം || 3.46 ||

ന്യധിത നന്ദവധുസവിധേ സുതം
ദ്രുതമുപാദിത ഗോപകുമാരികാം |
അഥ നിനായ ച ദേവകനന്ദനീ-
ശയനമാനകദുന്ദുഭിരാശു താം || 3.47 ||

അനവബുദ്ധജനാർദ്രനകന്യകാ
വിനിമയസ്ത്വഥ ഭോജഗണേശ്വരഃ |
ദ്യുഷ്ടി താമഭിഹന്തുമപാതയത്
പ്രതിജ്ഘ്യാന ച സാ ചരണേന തം || 3.48 ||

ന്യപതിരാശു പദാ നിഹതസ്തയാ
നിപതിതോദിതകന്തുകവദ്ഭവൻ |
ദവസമാഹതശൈലനിഭഃ ക്രൂധാ
ദരണിമീലിതദ്യുഷ്ടിരദ്യുത || 3.49 ||

ഉദപതത് ദിവമുഗ്രഘനസ്വനാ
യുവതിരുപയുഗാത്യയശർവ്വരീ |
അസുരഘാതിഭിരഷ്ടഭിരായുധൈഃ
അലഘുഭിശ്ചപലാഭിരിവാശ്രിതാ || 3.50 ||

അഥ ച ഭോജനിയന്തുരയന്ത്രിതാ
ദനുജഹന്തുരുദന്തമുദൈരിരത് |
പടു ഗഭീരമുദാരമനാകുലം
ഹിതമവിസ്തരമർത്ഥ്യമവിപ്ലവം || 3.51 ||

അഹമശേഷസുരാസുരമോഹനീ
 യവനികാ മധുകൈടഭമർദ്ദിനഃ |
 പ്രബലശുംഭനിശുംഭനിഷുഭനേ
 പ്രണിഹിതാ ഹതയാ തവ കിം മയാ || 3.52 ||

വസതി നന്ദഗൃഹേ വിബുധഭിഷാഃ
 ഭമയിതാ വസുദേവസമുദ്ഭവഃ |
 അയമസൗ തവ നാശയിതേതി സാ
 ഭരമുദീര്യ ജഗാമ യഥേപ്സിതം || 3.53 ||

മധുഹിരണ്യനീഭോ മധുരാപതിഃ
 ദിനഹുതാശനദീനഭശാഃ ഗതഃ |
 ഘസിതജൽപിതവേപിതഹുംകൃതൈഃ
 അരതിമായതഭീതിരസുചയത് || 3.54 ||

ജഡമതിഃ സ ജനാർദ്ദനമായയാ
 വിഹസിതസ്ത്രപയാ ജനിതവ്യഥഃ |
 അപകൃതം വസുദേവമമോചയത്
 ഭയിതയാ സഹ ഭീനവിലാപയാ || 3.55 ||

കിമപി ചിന്തിതമാഗതമന്യഥാ
 കിമിഭമിത്യവശാദുപജാതയാ |
 വിഷവിദുഷിതയേവ മനീഷയാ
 മുഹുരദുയത മോഹവിചേഷ്ടിതഃ || 3.56 ||

അവിഷയേ വിപദാമസുരാന്തകേ
 പുനരിയേഷ നികാരപരമ്പരാം |
 നിയതിരേകമുഖീ ദുരതിക്രമാ
 കൃതധിയാ കിമുതാഽഽവിലചേതസാ || 3.57 ||

പരിബഭൂവ ചുകോപ വിസിഷ്ഠയേ
 പരിജഹാസ ഹരിഃ പ്രജഗർജ്ജ ച |

പരിണതേന ഭവാന്തരവാസനാ-

ffഗ്രഹഗുണേന ഭജൻ ഭവിതവൃതാം || 3.58 ||

ക്ഷചന ധാമനി കംസനിവേദിതേ

സഭയമാനകദുന്ദുഭിരാവസത് |

സ്മൃതിഗതേന സുതേന സജീവിതാ

ദിനശതാനി നിനായ ച ദേവകീ || 3.59 ||

വിഗതകന്യകയാ ച യശോദയാ

നിയതിസംഭൃതനിർഭരനിദ്രയാ |

ചിരസമാഗതജാഗരയാfന്തികേ

ഹരിരപത്യമദ്യശൃത ധന്യയാ || 3.60 ||

യദവബുദ്ധനിരാകുലനീതിഭിഃ

മുനിഗണൈരധുനാപി വിമൃഗ്യതേ |

തദിദമാഗമമൗലിവിഭൂഷണം

വിധിവശാദഭവത് പ്രജഭൂഷണം || 3.61 ||

അനഘവത്സമനാകുലധേനുകം

പ്രചുരദുശ്ചമചോരഭയോദ്ഭവം |

പ്രജമനാമയവിശ്വജനം വിഭുഃ

കൃതയുഗാസ്പദകൽപമകൽപയത് || 3.62 ||

അജനി ഗോപഗൃഹേഷു മനോരമൈഃ

അമിതകാന്തിഭിരപ്സരസാം ഗണൈഃ |

യദനുഭൂതിരസേന സമേഷ്യതഃ

ശരണയാദവശൈശവയൗവനേ || 3.63 ||

സുരമഹീസുരതോഷണമാദരാത്

നവമുപാദിത നന്ദ ഉദാരധീഃ |

തരലഗോപഗണാഗമസംകുലം

തനയജന്മമഹോത്സവമദ്ഭൂതം || 3.64 ||

അധിചകാര വദാന്യമണേഃ ശ്രിയം
 വ്യധിത കൽപതരോരനുകൽപതാം |
 അജനയച്ച സുതപ്രസവോത്സവേ
 മഹതി മേഘവികത്ഥനമോഘതാം || 3.65 ||

നിധിമനന്തമിവ സ്വയമുത്ഥിതം
 നിരവധിം നിജഭാഗമിവോദിതം |
 വ്രജഭൂവഃ പ്രതിലഭ്യ രമാപതിം
 ജഹസുരൈന്ദ്രമസാരതരം പദം || 3.66 ||

പുത്രം പ്രസൂയ തപസാ പുരുഷം പുരാണം
 കാലം ചിരം വിധിശവാത് കൃതവിപ്രകർഷൗ |
 ശങ്കാകലംകിതധിയാവപി ദമ്പതീ തൗ
 തദ്ഭവസ്ഥരണശാന്തരുജാവഭൂതാം || 3.67 ||

നന്ദസദ്മനി നവേന്ദുസന്നിഭൗ
 വാസമേത്യ വസുഭേവനന്ദനൗ |
 വൃദ്ധിമാപതുരനേഹസാ സ്വയം
 സ്വാദുഭോഗജനനീം സുപർവ്വണാം || 3.68 ||

|| ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമദ്ഭേക്ഷനാഥസ്യ
 വേദാന്താചാര്യസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ തൃതീയഃ സർഗ്ഗഃ ||